

PRONÁSLEDOVÁNÍ NEPŘÍTELE SILAMI MSD

Při studiu dějin Velké vlastenecké války, zejména jejího vítězného vedení od Moskvy, Leningradu a Stalingradu až ke konečné porážce fašistického Německa sledujeme, že v útočných operacích frontů a vševojskových armád mělo významné místo energické a do velké hloubky vedené pronásledování nepřítele, které následovalo ihned po prolomení taktické hloubky nepřátelské obrany. Pronásledování dokončovalo zničení nepřítele a rozhodovalo o rozsahu vítězství. Vytvářelo též podmínky pro další rozhodný úder.

I v současné době může jít v podmínkách použití jen klasických prostředků ničení o pronásledování nepřítele. Způsob pronásledování v současném válečném konfliktu by se příliš nelišil od způsobů uplatněných v druhé světové válce. Výrazněji by je ovlivňoval rozvoj vědeckotechnické revoluce ve vojenství. Nová bojová technika a nové zbraně dnes umožňují vést pronásledování daleko rychleji a do větších hloubek, vykonat rozsáhlejší manévry a překračovat vodní překážky přímo z pochodu. K novým podmínkám počítám i některé nové aspekty, které usnadňují nepříteli ústup, jako je např. zvýšení účinnosti protitankové obrany a radioelektronický boj.

K pronásledování dochází po úspěšném prolomení obrany nepřítele nebo při jeho odchodu. Při pronásledování se snažíme obejít nebo obchvátit sestavu nepřítele s cílem obklíčit a zničit jeho hlavní síly. Nepřítel se bude snažit zastavit nebo zdržet naše vojska a organizovaně odejít na další obrannou čáru nebo do nového prostoru. Realizace těchto záměrů bude určovat ráz činnosti na bojišti. Neustále bude docházet k prudkým bojům čelních jednotek pronásledujících vojsk se zadními voji nepřítele, k obcházení zatarasených prostorů nebo jejich překonávání, k obchvacování nebo obcházení nepřátelské sestavy za současného odrážení protiztečí, úderů letectva a bitevních vrtulníků. Podle rázu činnosti nepřítele může se pronásledování měnit v útok z chodu nebo ve střetný boj, a to i jen částí sil divize.

Hlavním úkolem divize při pronásledování je zabránit nepříteli v odchodu a organizovaném zaujetí obrany na nových čarách, nedovolit mu spojit se s prisunovanými zálohami, obklíčit ho a dokončit jeho zničení.

Motostřelecká divize zahajuje pronásledování v sestavě, která se vytvořila při prolamování nepřátelské obrany. Směr hlavního úsilí bude zpravidla pokračováním směru hlavního úderu, který byl divizi stanoven pro útok. Můžeme předpokládat, že na tomto směru bude mít z počátku nejsilnější uskupení sil a prostředků a také největší úspěch.

Pronásledování zahajují útvary a jednotky prvního sledu samostatně, a to okamžitě po prolomení obrany nepřítele nebo poté, když zjistily, že nepřítel zahájil odchod. Správný okamžik zahájení pronásledování podmiňuje splnění hlavního požadavku, tj. zabránit nepříteli v odpoutání a ve vytváření příznivých podmínek pro další organizaci boje.

Pro zvýšení tempa, rychlé sražení a zničení zadních voňů nepřítele, prolomení jeho dalších obranných čar, k dosažení a upevnění výhodných prostorů v hloubce (např. k získání předmostí), vyčleňuje velitel divize a velitelé prvosledových pluků **předsunutý odřad**. V současné době je u divize výhodné k tomu využít útvar vyzbrojený bojovými vozidly pěchoty. Tento především svou rychlostí a schopností bez přípravy překonávat vodní překážky splňuje více požadavků pro energetické, rychlé a hluboké vedení bojové činnosti za pronásledování než tankový útvar.

Měnit sestavu divize se zahájením pronásledování je pro složitost situace a nutnost okamžitě pokračovat v bojové činnosti vojsk téměř vyloučeno. Ke změně sestavy divize dojde později při obchvacování a obkličování vojsk nepřítele nebo při jiném hlubším manévru.

V podmínkách evropského válčiště s hustou sítí komunikací bude divize pronásledovat podél několika (2—4 i více) komunikací, a to buď čelně nebo souběžně, popř. kombinovaným způsobem. Při čelním (méně účinném) pronásledování musí velitelé všech stupňů usilovat o obchvacování sil nepřítele, o vyjítí mezerami do jeho boků a týlu, přehradit mu cesty odchodu, po částech ho ničit a vytvářet tak podmínky pro rozvíjení pronásledování po uvolněných komunikacích. **Hlavní úsilí** při pronásledování přenáší velitel divize na ten směr, kde dosáhl úspěchu.

V některých případech může na nový směr zasadit i druhý sled divize. Ten je nejlépe zasadit po souběžných komunikacích, které nejsou přeplněny bojovou technikou útvarů a jednotek pronásledujících čelně. Druhý sled však zasazujeme zpravidla až při hlubších manévrech, např. při obkličování nepřítele, dále při rozšiřování předmostí nebo úspěchu na některé z obranných čar, popř. při přechodu ke střetnému boji s přisunovanými zálohami nepřítele.

Při kombinovaném pronásledování může divize pronásledovat hlavními silami souběžně a tím rychleji pronikat do hloubky sestavy nepřítele. V těchto podmínkách vede velitel hlavní úsilí na souběžných komunikacích. Tankové jednotky a jednotky s BVP rázně pronikají vpřed. Svou rychlou a překvapivou činností dezorganizují obranu nepřítele a úderem do jeho boků a týlu znásobují možnosti jeho rychlého obkličování a zničení. Předsunutý odřad rychle proniká a plní předem mu stanovené úkoly v hloubce. Umožňuje splnit úkoly prvosledovým útvarům a jednotkám a vytváří předpoklady pro úspěšné pokračování v pronásledování. Předsunutý odřad divize při plnění zvláště důležitého úkolu (např. při získání a udržení předmostí) úzce spolupracuje s taktickým vzdušným výsadem.

Za kombinovaného pronásledování se bude sestava divize neustále měnit. Jednotky pronásledující čelně mohou být v bojových sestavách a hlavní síly v první fázi činnosti v předbojových sestavách nebo v proudech. V průběhu

pronásledování může dojít několikrát ke změně hlavního směru pronásledování a tím i ke změně sestavy.

Pro úspěšné, rychlé a nepřetržité pronásledování je nutné, aby velitel divize v každé situaci dovedl co nejefektivněji využít přednosti té sestavy, která se v dané situaci vytvořila. Musí se vyhnout složitějšímu přeskupování sil, které by mohlo znamenat snížení tempa a zvýšení nebezpečí, že se podaří nepříteli odpoutat.

Velkou pozornost musí velitelé věnovat činnosti v noci. Hluboké pronikání do sestavy nepřítele v noci má demoralizující účinek na jeho vojska a značně narušuje organizovanost jeho odchodu. Zkušenosti Sovětské armády potvrzují, že rychlým nočním pronásledováním se nepříteli znemožňuje zaujmout plánovanou nebo připravenou obrannou postavení v hloubce a vytvářejí se příznivé předpoklady pro jeho rychlé obklíčení a zničení.

V podmínkách, kdy bude moci celá divize pronásledovat nepřítele souběžně, bude se zpravidla měnit charakter úkolů divize i způsob její činnosti. V těchto případech může být motostřelecká divize úspěšně zasazena jako operační manévrující skupina ke splnění úkolů velitele armády nebo frontu v hloubce nepřátelské obrany.

Příznaky k odchodu nepřítele musí zjistit především **průzkum**. Při očekávání odchodu se zesiluje rádiový a radiolokační průzkum, zasazují se další skupiny hloubkového průzkumu a organizuje se průzkum bojem. Významnou úlohu může sehrát zejména rádiový a vzdušný průzkum. Jakmile zahájí nepřítel odchod, velitelé všech stupňů jsou povinni okamžitě zahájit pronásledování, aniž by čekali na rozkaz od nadřízeného. Průzkumné skupiny pluků a divize i bojové průzkumné hlídky prvosledových praporů okamžitě zjišťují směry odchodu nepřítele, místa a způsoby zatarasování. Za pronásledování mohou napadat odcházející štáby s cílem získat zajatce nebo důležité dokumenty velení a ve zvlášť příznivých podmínkách mohou bojovou činností i přehrazovat cesty odchodu nepřítele.

Pro úspěšné pronásledování je nutné včas zjistit zámysl činnosti nepřítele v hloubce, vyhodnotit čáry jeho dalších obranných postavení, možných protiztečí a možné použití přisunovaných záloh. Dostatek zpráv z hloubky a jejich správné vyhodnocení jsou nejdůležitějšími podklady pro rozhodnutí velitelů.

Velitel divize a velitelé pluků využívají k ničení odcházejícího nepřítele **paleb raketového vojska a dělostřelectva**. Tyto palby ničí hlavní síly nepřítele s cílem znemožnit jejich organizovaný odchod na další postavení, přisunované zálohy s cílem znemožnit jim plánovaný manévry, cíle a ohniska odporu na obranných čarách v hloubce. Za pronásledování působí dělostřelectvo decentralizovaně a podporuje boj útvarů a jednotek na jednotlivých směrech. Divizní dělostřelecká skupina bude zabezpečovat především zasazování druhého sledu, podporovat boj jednotek na hlavním směru a ničit přisunované zálohy nepřítele. Dělostřelectvo se musí také účinně podílet na odražení protiztečí nepřítele, které vedou do boků pronásledujících vojsk.

Obdobné úkoly jako dělostřelectvo, se zvýrazněním ničení cílů ve větších hloubkách, bude plnit ve prospěch divize letectvo. Jeho dalším úkolem bude vést vzdušný průzkum.

Významné úkoly za pronásledování plní **ženijní jednotky**. Kromě ženijního průzkumu odstraňují překážky, odtarasují, uvolňují a upravují komunikace a jejich zařízení a podílejí se na zabezpečování překonávání vodních překážek. Odřady zabezpečení pohybu divize a pluků budou působit zpravidla na hlav-

ních směrech v sestavě hlavních sil, které pronikají do hloubky. Při obchvacování nepřítele zabraňují ženijní jednotky nepříteli v odchodu zatarasováním komunikací a kladením minových polí. Proto ženijní jednotky zařazujeme do čela sestavy divize a pluků. Ženijní záloha se používá po přenesení hlavního úsilí v pronásledování na jiný směr.

V průběhu pronásledování **vzrůstají nároky na velení**. Sestava divize je ve svém pohybu neustále proměnná, narůstají délky proudů útvarů na komunikacích, zvětšují se vzdálenosti jednotlivých míst velení a snižuje se možnost plně využít všech rádiových stanic. Za těchto podmínek se velitel divize přemísťuje blízko čela pronásledujících vojsk na předsunutém velitelském stanovišti vybaveném technikou, která umožňuje vysokou průchodnost terénem a rychlý pohyb za sestavou čelního útvaru nebo i v ní. Předsunuté velitelské stanoviště musí mít obdobné síly a prostředky jako velitelské stanoviště, aby byla zabezpečena možnost převzetí velení kterýmkoli z nich. Velitel divize bude postupovat na hlavním směru pronásledování. Za kombinovaného způsobu to bude zpravidla souběžný směr, protože na něm se bude s největší pravděpodobností rozhodovat o úspěchu obklíčení a zničení nepřítele. V tomto případě může být velitelské stanoviště s náčelníkem štábu na směru čelního pronásledování. Velitel divize bude velet z PVS zaujatého mimo komunikace zejména při manévru k obklíčení a zničení nepřítele, dále při rozšiřování úspěchu předsunutého odřadu divize, v dalších důležitých fázích pronásledování i po jeho ukončení dosažením a udržením stanovené čáry. V těchto případech se počítá s další organizací boje, kdy bude velitel stanovovat útvarům a jednotkám nové úkoly a organizovat součinnost. Jinak bude velitel za pronásledování velet i za pohybu vydáváním krátkých rozkazů, krátkými signály a vysíláním důstojníků štábu.

Při zahájení pronásledování musí velitel a štáb divize přejít na nepřetržitě vyhodnocování situace, a to činnosti nepřítele, vlastních vojsk a rázu terénu. Musí předvídat vývoj situace na bojišti ve variantách. Hlavním zdrojem pro hodnocení situace budou průzkumové zprávy a hlášení podřízených (nařízená podávat v krátkých intervalech) a při každé změně situace. Při pronásledování bude nepřítel pravděpodobně zvyšovat intenzitu radioelektronického boje. Proto je výhodné vysílat styčné důstojníky, kteří jsou schopni hlásit situaci pluků.

Úkoly k pronásledování pro pluky vydává velitel divize v bojových úkolech, kde vyjadřuje též směr rozvíjení dalšího útoku. Po zahájení pronásledování bude zpravidla nutné úkoly upřesnit a pluku, který zahájil pronásledování souběžně, stanovit hloubku a nové úkoly k obchvacení a ničení nepřítele.

K ovládnutí důležitých terénních objektů, přepravišť přes vodní překážky a k vytvoření dalších podmínek pro úspěšné vedení bojové činnosti organizuje velitel divize vysazení vzdušného výsadku. Jeho činnost se plánuje ještě při organizaci útoku. Ke splnění podobných úkolů může velitel divize (i velitelé pluků) podle rázu terénu vysílat obcházecí odřad. Při zahájení bojové činnosti vzdušného výsadku se čelní jednotky nesmí zbytečně zavazovat do boje. Jejich povinností je rychle se s výsadkem spojit a pokračovat v součinnosti s ním v plnění dalších bojových úkolů.

Podle vývoje situace může velitel divize stanovit některému z pluků zcela samostatný úkol. Může to být např. dokončení zničení obklíčeného nepřítele, popř. samostatné přehrazení směru útoku zálohám nepřítele.

Zásady metodiky práce velitele divize za pronásledování vidím v tom, že nepřetržitě analyzuje situaci a současně řídí boj divize. Přitom všestranně za-

bezpečuje bojovou činnost zejména těch pluků, které plní úkoly na hlavním směru pronásledování.

Z obvyklých povinností štábu divize za pronásledování vystupuje do popředí povinnost organizovat pořádkovou službu ve složitých podmínkách zasazování druhého sledu.

Ve zvláštních případech, při nestejném uspořádání sestavy do různých hloubek na jednotlivých směrech, může štáb divize samostatně řídit boj útvarů a jednotek na některém směru pronásledování. Neustále však musí znát úplnou situaci a kdykoli být schopen převzít velení a pokračovat v bojové činnosti podle zámyslu velitele divize.

Významnou úlohu při pronásledování do velké hloubky sestavy nepřítele má všestranné a plynulé **týlové zabezpečení** vojsk. Zejména přísun munice a pohonných hmot prvosledovým plukům bude často rozhodovat, zda tyto pluky budou schopny v pronásledování pokračovat, nebo jen zabezpečit dosaženou čáru. Nedostatek munice nebo pohonných hmot může ovlivnit i zasazení druhého sledu divize.

Obtížnost zásobování roste úměrně s vysokým tempem pronásledování, s jeho hloubkou a rychlostí změny situace. Jednou z podmínek úspěšného řešení problému zásobování i za těchto podmínek je neustálá znalost situace a předpokládaného vývoje, stavu zásob a techniky všemi zástupci velitele. Je musí nepřetržitě informovat náčelník štábu. K plynulejšímu zásobování přispívá vynechání mezistupňů. Jde tedy o dovoz zásob z týlu divize až do praporů apod. V každém případě, kdy se k plukům přisunuje opravená technika, musí se využít k dovozu zásob, především munice a pohonných hmot.

Zásobování vojsk municí a pohonnými hmotami je důležitým faktorem, který úměrně s délkou pronásledování bude výrazně ovlivňovat konečný úspěch. Proto přísun zásob musí být již od počátku pronásledování zahrnut do procesu nepřetržitého hodnocení situace u všech velitelů a štábů.

Pronásledování, jako rozvíjení útoku po úspěšném prolomení obrany nepřítele, dokončuje porážku nepřátelských sil. Musí se vést rázně, nepřetržitě, za značného vypětí sil, ve dne i v noci.

Motostřelecká divize je za podmínek použití klasických zbraní schopna pronásledovat nepřítele do velkých hloubek zcela samostatně. O jejím úspěchu v pronásledování bude, kromě schopností velitelského sboru mistrně řídit boj podřízených rozhodovat i úroveň morálních vlastností vojsk, jejich schopnost překonávat únavu a vést pronásledování v nejtěžších podmínkách až na hranici vyčerpání fyzických sil. Zkušenosti z druhé světové války potvrzují, že úspěch v pronásledování podmiňuje rozhodná a energická bojová činnost všech sil i v těch nejtěžších podmínkách co do největší hloubky.